

Besluit tot het aanwijzen van het pand te Schoolstraat 12 te Gemert, kadastraal bekend als GM TOO sectie N perceelnummers 931, 992, 993 en 1702 als gemeentelijk monument

Het college van de gemeente Gemeert-Bakel,

gelet op artikel 3:1 ., eerste lid, van de Erfgoedverordening 2023 gemeente Gemeert-Bakel;

gelet op artikel 3:6., tweede lid, van de Erfgoedverordening 2023 gemeente Gemeert-Bakel;

gezien het advies van de monumentencommissie d.d. 31 mei 2023;

Besluit

1. tot het aanwijzen van het pand te Schoolstraat 12 te Gemert, kadastraal bekend als GM TOO sectie N perceelnummers 931, 992, 993 en 1702 als gemeentelijk monument;

Motivering

Uit de redengevende omschrijving is gebleken dat het pand waardevol is. Het pand is waardevol vanwege de uitdrukking van de sociaaleconomische ontwikkeling van Gemert in de negentiende en twintigste eeuw. Het pand representeert de welvarende textielindustrie in Gemert. Tevens is dit pand kenmerkend voor een traditionalistische bouwstijl. Het pand maakt onderdeel uit van het geheel van de Textiel fabriek Van den Acker. Het pand bezit een grote mate van gaafheid. Ook is er sprake van enige zeldzaamheid op lokaal niveau. Ten slotte heeft de monumentencommissie in haar vergadering van 31 mei 2023 positief geadviseerd op de aanwijzing tot gemeentelijk monument.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering 23 juni 2026.

namens het college van burgemeester en wethouders,

het college van burgemeester en wethouders,

Secretaris,

F. Kabbouti

de burgemeester

M. van Veen

Gegevens	
Complexnaam:	Van den Ackerterrein
Adres:	Schoolstraat 12 5421 KT Gemert
Provincie:	Noord-Brabant Gemert-Bakel
Kadastrale gemeente:	GMTOO
Sectie:	
Grondperceel:	931, 992, 993 en 1702
Status:	Gemeentelijk monument
Monumentnummer:	n.t.b.
Datum van aanwijzing:	n.t.b.
Kadaster deel/nr:	n.v.t.
Bouwjaar:	1933
Bouwstijl:	n.v.t.
Architect:	n.v.t.
Categorie	
Hoofdcategorie:	Woning
Subcategorie:	Arbeiderswoning
Architect:	n.v.t.

Omschrijving

Historie:

Aan de westzijde van het centrum van Gemert ligt het complex van Textielfabriek Van den Acker. Het complex is ingesloten tussen de Komweg, Schoolstraat en Ruijschenberghstraat. [n 1931 is de naam van een deel van de Schoolstraat aan de noordzijde gewijzigd in Ruijschenberghstraat. Ruijschenbergh was de stichter van de Latijnse School waarnaar de Schoolstraat is vernoemd. Oorspronkelijk liep de Schoolstraat aan de zuidzijde door in de richting van de kerk en het kasteel van Gemert. Eind twintigste eeuw is deze onderbroken toen de Komweg werd aangelegd.

De textielnijverheid in Gemert vindt zijn oorsprong al in de zeventiende eeuw en was voor lange tijd een belangrijke inkomstenbron voor het dorp. Textielfabriek Van den Acker is een van de textielfabrieken in Gemert naast bijvoorbeeld de fabrieken van Prinzen en Raymakers. De voorloper van Van den Acker werd aan het begin van de negentiende eeuw opgericht door Hendrikus van den Acker. Dit bedrijf werd meerdere malen uitgebreid en ging over op de zonen en kleinzonen van Hendrikus van den Acker. In 1893 werd dit bedrijf opgeheven, maar in 1905 begon een van de kleinzonen een stoombontweverij. Dit is de fabriek die nu bekend staat als Textielfabriek Johan van den Acker. Na 200 jaar is de fabriek failliet gegaan en staan de panden leeg.

Op het Kadastraal Minuutplan van 1818 staat er het perceel 530 nog geen bebouwing. Het perceel is dan in eigendom van de kerk en in gebruik als moestuin. In 1933 wordt aan dhr H.A.J. Corstens vergunning verleend voor de bouw van een rij van drie woningen op het perceel. In 1935 worden de drie woningen en een twee onder een kap links daarvan, kadastraal ingetekend. In 1973 wordt de huidige woning op Schoolstraat 14 kadastraal afgesplitst van de overige twee woningen van het rijtje en in 1976 wordt het perceel van Schoolstraat 10 en 12 kadastraal gesplitst. De naast gelegen 2/1 kapwoningen worden rond de jaren '90 van de twintigste eeuw gesloopt, vermoedelijk voor de aanleg van de Komweg.

De arbeiderswoningen zijn met de nok evenwijdig aan de straat gebouwd. De woningen zijn gebouwd vanuit een rechthoekige plattegrond, maar hebben allen een aanbouw aan de achterzijde en aan de linkerzijde (Schoolstraat 10 en 12) is een latere aanbouw gebouwd. Het opgaande werk bestaat uit schoon metselwerk van gemêleerde grijze baksteen, gemetseld in een Vlaams verband met rollagen boven de gevelopeningen en onder de omtimmerde bakgoot met kraaldelen in dezelfde kleur. Het snijvoegwerk bestaat hoofdzakelijk uit een cementshoudende voeg. De woningen zijn gedekt onder zadeldak met rode tuile-du-nordpannen. Aan de onderzijde van het dakvlak is een omtimmerde bakgoot aangebracht. Twee schoorstenen steken op de oorspronkelijke woning scheidende muren door de nok. De schoorsteen ter hoogte van nummer 10 en 12 is vernieuwd. In het dakvlak van nummer 10 is tijdens de bouw een dakkapel aangebracht.

Exterieur:

De voorgevel van de woning is in Vlaams verband gemetseld. Onder de bakgoot en ter hoogte van de onderkant van de vensters is een rollaag gemetseld. Er bevinden zich twee voordeuren naast elkaar in

de gevel, waarvan de linker voordeur nog oorspronkelijk is, maar buiten gebruik is. Zowel links als rechts van de voordeuren bevinden zich Tvensters. In de bovenlichten van ramen en voordeuren is tater glas-in-lood aangebracht. Kozijnen in de voorgevel zijn nog wel oorspronkelijk, maar ramen zijn vernieuwd en van dubbelglas voorzien in de jaren negentig van de vorige eeuw. Vensterbanken zijn van gemetselde baksteen. De entrees met voordeur worden door middel van twee aan weerszijden gemetselde pilasters gevormd die een hardstenen rechte luifel dragen. Boven de hardstenen luife ls zijn bovenlichten met glas -in- loodraam onder strek. Onder de deuren een hardstenen dorpel met neuten. Tussen beide voordeuren is een gedenksteen (eerste steen) gemetseld van hardsteen met daarop de tekst 'Henri Corstens Gemert 6 sep-1933'. Dit is de opdrachtgever tot de bouw van de rijwoningen.

In de kopgevel, die de linkerzijgevel is, bevindt zich op de begane grond een T -venster met later ingezet bovenlicht van glas - in-lood en op de verdieping twee vensters zonder indeling. Vensterbanken zijn van gemetselde baksteen. De gevelopeningen zijn allen voorzien van zonwering, waardoor de strek bijna niet te zien is. Op de zolderverdieping is een roosvenster aanwezig. Links van de zijgevel is een latere eenlaagse aanbouw zichtbaar, die doorloopt over de hele achterzijde van de woning.

Over de gehele breedte van de achterkant is een latere aanbouw aanwezig, die verder niet beschreven wordt.

Interieur:

De oorspronkelijke indeling van het grondplan is gewijzigd. Twee woningen zijn samengetrokken tot één woning. De kelder en keldertrap bevinden zich op de oorspronkelijke plaats. De zoldertrap van de rechter woning is nog deels oorspronkelijk; van de linker woning is de zoldertrap verwijderd en ook huidige trap naar de eerste verdieping bevindt zich niet meer op de oorspronkelijke plaats. Deels oorspronkelijk zijn verder nog de gangmuur en een slaapkamermuur. De woning is in de jaren tachtig van de vorige eeuw en in 2005 verbouwd. De kapconstructie van de woningen bestaande uit twee A-spanten is nog wel oorspronkelijk. De kapconstructie bestaat uit een gordingkap die wordt ondersteund door twee A-spant met bouten en pen-gatverbinding verbonden, allen uit de bouwperiode van de woning.

Cultuurhistorische waarden:

De woning is van hoge cultuurhistorisch waarde als uitdrukking van de typologische ontwikkeling van een rij met arbeiderswoningen in Noord-Brabant van het tweede kwart van de twintigste eeuw. Tevens is de woning van hoge cultuurhistorische waarde als uitdrukking van de sociaaleconomische ontwikkeling van Gemert in de 19e en 20ste eeuw en als uitdrukking van de ontwikkeling van de textielindustrie aan de Schoolstraat. De woning is een representant van de welvarende textielindustrie in Gemert en vertegenwoordigt daarmee ook een bijzondere herinneringswaarde.

Cultuurhistorische waardering

Architectuur en kunsthistorische waarden:

De woning is van architectuurhistorische waarde vanwege de bouw in traditioneel ambachtelijke bouwtrant met ambachtelijke materialen zoals bakstenen gevels, gemetselde raamdorpels en gebakken pannen.

Situationele en ensemble waarden:

De woning is van hoge situationele waarde als onderdeel van een rij van drie arbeiderswoningen. Verder is de woning van situationele waarde als onderdeel van een oud bebouwingslint aan de Schoolstraat. Tevens vormt de rij van drie arbeiderswoningen een ensemble met Schoolstraat 14, 16, 18, Ruijschenberghstraat 14 als onderdeel van de Textielfabriek Van den Acker.

Gaafheid en herkenbaarheid:

De woning dateert uit 1933 en is in de loop de r tijd gewijzigd. De hoofdvorm en gevels zijn nog oorspronkelijk. Het object is van belang vanwege de herkenbaarheid van de rijwoning. Het metselwerk van de gevels en de gevelindeling zijn grotendeels oorspronkelijk. Vensters zijn grotendeels vernieuwd en voorzien van dubbelglas. De indeling is grotendeels gewijzigd. De kapconstructie dateert nog uit de bouwtijd van de woningen. De vernieuwde kozijnen, aangebrachte dubbelglas, aangebracht glas -inlood en gewijzigde indeling doet afbreuk aan de gaafheid.

Zeldzaamheid:

Woningen uit de jaren dertig van de vorige eeuw zijn niet zeldzaam. Tevens vertegenwoordigt de woning cultuurhistorische-, architectuurhistorische- en stedenbouwkundige waarde op lokaal niveau.